

BIOKIMYO
AKSIYADORLIK JAMIYATI

**«BIOKIMYO» АЖ нинг 2021 йил 1 чорак учун молиявий
хўжалик фаолияти юзасидан ички аудит хизмати
текшируви бўйича Аудиторлик ҳисоботи**

1 КИРИШ ҚИСМ.....	3
1.1 ТАШКИЛИЙ МАСАЛАЛАР.....	3
2 ТАҲЛИЛИЙ ҚИСМ.....	4
2.1 БИЗНЕС-РЕЖА БАЖАРИЛИШНИ ТЕКШИРИШ НАТИЖАЛАРИ ТЎҒРИСИДАГИ ҲИСОБОТ.....	4
2.2 КОРПОРАТИВ БОШҚАРИШ ПРИНЦИПЛАРИГА РИОЯ ҚИЛИШНИ ТЕКШИРИШ НАТИЖАЛАРИ ТЎҒРИСИДАГИ ҲИСОБОТ.....	5
2.3 КОРХОНАНИНГ БУХГАЛТЕРИЯ ҲИСОБИ ВА МОЛИЯ ҲИСОБОТИ ҲОЛАТИНИ ТЕКШИРИШ НАТИЖАЛАРИ ТЎҒРИСИДАГИ ҲИСОБОТ.....	6
2.3.1 <i>Товар моддий захиралари(ТМЗ) аудити.</i>	6
2.3.2 <i>Асосий воситалар Аудити.</i>	7
2.3.3 <i>Узоқ муддатли инвестициялар аудити</i>	8
2.3.4 <i>Касса ва касса операциялар аудити.</i>	8
2.3.5 <i>Банкдаги асосий ва бошқа ҳисобрақамлар аудити.</i>	9
2.3.6 <i>Ҳисоб-китоб-тўлов тартиби аудити</i>	9
2.3.7 <i>Даромадлар ҳисоби аудити.</i>	12
2.3.8 <i>Харажатлар ҳисоби аудити.</i>	12
2.4 СОЛИҚ ВА БОШҚА МАЖБУРИЙ ТЎЛОВЛАР ҲИСОБЛАНИШИ ВА ТЎЛАНИШИ АУДИТИ.....	13
2.4.1 <i>Акциз солиғи</i>	14
2.4.2 <i>Сув ресурсларидан фойдаланганлик учун солиқ.</i>	14
2.4.3 <i>Юридик шахслар мол-мулк солиғи.</i>	14
2.4.4 <i>Ижтимоий солиқ ҳисоби аудити.</i>	15
2.4.5 <i>Жисмоний шахслардан даромад солиғи ҳисоби аудити.</i>	15
2.4.6 <i>Қўшилган қиймат солиғи.</i>	16
2.4.7 <i>Юридик шахслар фойда солиғи ҳисоби.</i>	16
2.5 МОЛИЯВИЙ-ХЎЖАЛИК ФАОЛИЯТИНИ АМАЛГА ОШИРИШ ПАЙТИДА ҚОНУНЧИЛИК ТАЛАБЛАРИГА РИОЯ ЭТИЛИШНИ ТЕКШИРИШ НАТИЖАЛАРИ.....	16
2.6 ИЧКИ НАЗОРАТНИНГ ҲОЛАТИНИ ТЕКШИРИШ НАТИЖАЛАРИ ТЎҒРИСИДАГИ ҲИСОБОТ.	17
3 ИҚТИСОДИЙ АҲВОЛ ТАҲЛИЛИ	18
4 ХУЛОСА ВА ТАВСИЯЛАР.....	18

1 КИРИШ ҚИСМ.

Биз ички аудит хизмат вакиллари, Холмирзаев А.А ва Баратов О.А. «КОРХОНАЛАРДА ИЧКИ АУДИТ ХИЗМАТ ТЎҒРИСИДА» ги Низом (кейинги ўринларда НИЗОМ) га асосан «BIOKIMYO» акционерлик жамияти (кейинги ўринларда ЖАМИЯТ) ички аудит текшируви натижаларини ўз ичига олган Низомнинг 12 банди талаблари доирасида 2021 йил 1 чорак учун ҳисобот тайёрладик. Молиявий ҳисоботларни тайёрланиши ва ишончлилиги учун хўжалик юритувчи субъект раҳбари жавобгар, биз ҳисоботлар бўйича берилган хулоса юзасидан жавобгар ҳисобланамиз.

Қуйидагилар ички аудит хизматининг асосий вазифалари ҳисобланади:

- кузатувчи кенгашни ишончли ахборот билан таъминлаш ва ички аудит амалга оширилиши натижалари бўйича корхона фаолиятини такомиллаштиришга доир таклифларни тайёрлаш;
- ички аудит жараёнида аниқланадиган камчиликларни бартараф этиш юзасидан корхона бошқарув органларига тавсияларни тезкорлик билан киритиш, уларнинг бартараф этилишини назорат қилиш.

Ушбу вазифаларни бажариш учун ички аудит хизмати томонидан бухгалтерия ва молиявий ҳисоботлар назорати шаклида аудит текшируви ўтказилди. Текширув натижаларига ҳисобот тайёрланди ва ҳисобот ўз мазмунига кўра қуйилдаги қисмлардан иборат:

- 2021-йилга белгиланган бизнес режа амал қилиш кўрсаткичлари;
- Молиявий ҳисоботлар ва бухгалтерия ҳисоби ҳолати;
- Солиқ ва бошқа мажбурий тўловлар тўғри ҳисобланиши;
- Молиявий хўжалик фаолиятини амалга оширишда қонунчиликка риоя этилиши;
- Ички назорат ҳолати.

Ички аудит ҳисоботи 2021-йил 1 январдан 31 март оралиғидаги ҳисоб циклини ўз ичига олади. Текширув жараёнида тақдим қилинган ҳужжатлар ҳаққонийлиги, ҳақиқийлиги текширилмади. Текширувдан кейин кирим қилинган ҳужжатлар текширувдан четда қолган ҳужжатлар жавобгарлиги жамият ҳисоб раҳбарлари жавобгарлигида.

Аудиторлик текширувидан ўтказилаётган даврда жамиятда биринчи ва иккинчи даражали имзо ҳуқуқида қуйидаги шахслар ишлаб келмоқда:

Бошқарув раиси - Хайдаров У.А.

Бош ҳисобчи – Меметова К.А.

1.1 ТАШКИЛИЙ МАСАЛАЛАР.

«BIOKIMYO» АЖ (кейинги ўринларда «Жамият») Ўзбекистон Республикаси Мулк Қўмитаси Тошкент вилояти Бошқармасининг 1994 йил 30 майдаги 271 сонли ва 1995 йил 17 июльдаги 994 сонли буйруқларига мувофиқ Янгийўл БИОХИМ заводини қайта ташкил этиш йўли билан ташкил этилган. Жамият ўз фаолиятини Тошкент вилояти худудида олиб боради.

Жамият амалдаги устави акциядорларнинг 2018 йил 26 июньдаги навбатдан ташқари йиғилишида тасдиқланган. Унга кўра жамият устав фонди миқдори 9 569 744 000 сўм, номинал қиймати 3350 (Уч минг уч юз эллик сўм) бўлган 2 856 640 дона акциядан иборат. Жамият акциядорлари таркиби:

- Ўзбекистон Республикаси Давлат активларини бошқариш агентлиги улуши 4 880 548 000 сўм(51%);
- Жисмоний ва бошқа юридик шахслар улуши 4 690 196 000 сўм(49%).

Жамият уставига кўра фаолиятининг асосий йўналиши қуйидагилардан иборат:

- Озуқа ва техник спирт ишлаб чиқариши ва сотиш;
- Иссиқлик энергияси ишлаб чиқариш ва сотиш;
- Микробиологик маҳсулот ва парфюмерия, косметика буюмлари ишлаб чиқариш ва сотиш.

Жамият юқоридаги асосий фаолият соҳасидан ташқари қуйидаги кўшимча фаолият турлари билан ҳам шуғулланши мумкин:

- Қурилиш монтаж ишлари ишга тушириш ва созлаш;

- Сервис хизмати ва маҳсулот харид қилиш;
- Биноларни, кўчмас ва кўчар мулкларни ижарага бериш;
- Қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини етиштириш ва сотиш.

Жамият жойлашган ери ва почта манзили: Ўзбекистон Республикаси, 112004 Тошкент вилояти Янгийўл шаҳри, Кимёгар 1.

2 ТАҲЛИЛИЙ ҚИСМ

2.1 БИЗНЕС-РЕЖА БАЖАРИЛИШНИНГ ТЕКШИРИШ НАТИЖАЛАРИ ТЎҒРИСИДАГИ ҲИСОБОТ

Бизнес режа бажарилиши буйича ички аудит текшируви мақсади:

- Бизнес режа бажарилишининг миқдор ва сифат кўрсаткичлари таҳлили;
- унинг бажарилиши таъминланмаган тақдирда айбдор мансабдор шахслар шахсан кўрсатилган ҳолда аниқланган сабаблар баёни.

Жамият бизнес режаси 2021 йилдаги унинг асосий фаолияти мақсадларини амалга ошириш учун келтирилган кўрсаткичларидир. Жамият фаолиятининг асосий мақсади фойда олиш ва дивиденд тўлаш учун етарли даражада активлар билан таъминланган.

Жамият томонидан тақдим қилинган маълумотлар кўрсаткичлар аудит томонидан таҳлил қилинди ва бизнес режа бажарилиши бўйича текширув ўтказилди. Қуйидаги жадвалда ишлаб чиқариш кўрсаткичларининг бизнес режага нисбатан бажарилиши таҳлили келтирилган:

«BIOKIMYO» АЖнинг 2021-йил учун бизнес режа бажарилиши таҳлили (ишлаб чиқариш кўрсаткичлари)

№	Номлари	Ўлч. бир.	режада	Ҳақиқатда	Фарқлар	% бажарил
1	Товар (иш,хизматлар) улгуржи нархларда (ККС ва акцизсиз)	млн сўм	50 371	50 554	183	100.4
2	Тегишли йилдаги тегишли нархларда	млн сўм	50 416	50 634	218	100.4
3	Истеъмол товарлари(ароқ ва вино маҳсулотларини билан бирга) ҚҚСсиз		1 459	1 484	26	101.8
	<i>Саноат маҳсулотлар ишлаб чиқарилиши, натурал кўрсаткичларда</i>					
4	Спирт пищевой	минг дал	360.0	360.2	0.2	100.1
5	Спирт технич	минг дал	17.5	17.6	0.1	100.6
6	Пар технолог	минг Гкал	0.99	2.00	1.01	202.0
7	Газ бражение	минг тонна	0.60	0.78	0.18	130.3
8	Барда жидкая	минг тонна	38.71	38.71	0.00	100.0

Юқоридаги маълумотлардан шуни кўрсатадики, бизнес режа ишлаб чиқариш кўрсаткичлари ҳақиқатда режа ортиғи билан бажарилган. Хусусан истеъмол спирт 2021 йил 1 чорак режага кўра 360.0 минг дал кўрсатилган бўлса, ҳақиқатда 360.2 минг дал ишлаб чиқарилган. Техник спирт ишлаб чиқариш режага кўра 17.5 минг дал кўрсатилган ҳолда, ҳақиқатда ушбу кўрсаткич 17.6 минг дални ташкил этган. Истеъмол спирти ишлаб чиқариш бизнес режага нисбатан 100.1 % бажарилган бўлса, техник спирт ишлаб чиқариш бизнес режаси 100.6% га бажарилган.

Маҳсулот ишлаб чиқариш билан боғлиқ миқдорий кўрсаткичлардан барчаси режа доирасида бажарилган.

Ишлаб чиқарилган маҳсулотларнинг улгуржи нархлари кўрсаткичи 98.6% га бажарилган бўлиб, бизнес режада белгиланган норма 63153.0 млн сўм келтирилган ҳолда 62243.0 млн сўм ҳақиқатда бажарилган.

Бизнес режа молиявий кўрсаткичлари бажарилиши аудит қилинганда қуйидагилар аниқланди.

**«BIOKIMYO» АЖнинг 2021-йил бизнес режа бажарилиши таҳлил
(молиявий кўрсаткичлар)**

№	Кўрсаткичлар	Ўлч. бир.	Режада	Ҳақиқатда	Фарқлар	% бажарилиши
1	Маҳсулот сотишдан тушум	млн сўм	63 153	62 243	-910	98.6
2	Акциз	млн сўм	4 499	4 580	81	101.8
3	Кўшилган қиймат солиғи	млн сўм	8 237	8 093	-144	98.2
4	Сотишдан соф тушум	млн сўм	50 416	49 570	-846	98.3
5	Сотилган маҳсулот таннархи	млн сўм	41 211	40 128	-1083	97.4
6	Ялли тушум	млн сўм	9 205	9 442	236	102.6
7	Давр харажатлари	млн сўм	2 984	2 590	-394	86.8
8	Сотиш харажатлари	млн сўм	77	72	-5	94.1
9	Маъмурий харажатлар	млн сўм	928	778	-150	83.9
10	Бошқа операцион харажатлар	млн сўм	1 979	1 739	-240	87.9
11	Асосий фаолиятнинг бошқа даромадлари	млн сўм	375	199	-176	53.0
12	Солиқ тўлагунга қадар фойда	млн сўм	6 240	6 866	626	110.0
13	Фойда солиғи	млн сўм	978	1 055	77	107.8
14	Соф Фойда	млн сўм	5 262	5 812	549	110.4

Молиявий натижалар тўғрисидаги ҳисоботга кўра соф фойда 110.4% миқдорда бажарилган, яъни режада 5262 млн сўм кўрсатилган ҳолда, ҳақиқатда ушбу кўрсаткичлар 5812 млн сўмни ташкил этган. Соф фойда ортишига сабаб, маҳсулот сотиш ҳажми кескин ортиши, давр харажатларининг соф фойдага нисбатан тўғри келадиган қисми камайиши ҳисобига шаклланган. Умумий равишда бизнес режа кўрсаткичлар бажарилишини ижобий баҳолиш мумкин. Бизнес режа кўрсаткичлари барча муҳим жабҳалари бўйича ортиғи билан бажарилган.

2.2 КОРПОРАТИВ БОШҚАРИШ ПРИНЦИПЛАРИГА РИОЯ ҚИЛИШНИ ТЕКШИРИШ НАТИЖАЛАРИ Тўғрисидаги ҳисобот.

Аудит мақсади:

- корхона бошқарув органлари томонидан қабул қилинадиган қарорларнинг самаралилиги, унинг қатнашчилари (акционер)нинг қонуний ҳуқуқ ва манфаатларига риоя этилиши таҳлили;
- корпоратив бошқариш соҳасида қонун ҳужжатлари бузилиши ҳолатлари баёни (таъсис ҳужжатларига риоя қилиш, умумий йиғилишлар ва корхона бошқарув органлари мажлислари ўтказилиши, дивидендлар тўғри ҳисобланиши ва ўз вақтида тўланиши ва хоказолар);

Корпоратив бошқарув принципларига риоя қилиниши аудитини ўтказишда жамият таъсис ҳужжатлари уларни бажарилиши бўйича ишлар текширилди. Жамият 2021 йил давомида ўз устави доирасида фаолият юритади. Жамият 2021 йил давомида кузатув кенгаши қуйидаги йиғилиши ўтказилган:

- Кузатув кенгашининг 2021 йил 03 февралдаги 11 сонли йиғилиши;
- Кузатув кенгашининг 2021 йил 18 февралдаги 12 сонли йиғилиши;
- Кузатув кенгашининг 2021 йил 11 мартдаги 13 сонли йиғилиши.

Кузатув кенгашининг 2021 йил йиғилишларида 2021 йил харажатлар сметасини тасдиқлаш, молиявий ҳисоботларни халқаро стандартларига ўтказиш, жамиятнинг ташкилий тузилмасига ўзгартириш киритиш, корпоратив бошқарув тизимини баҳолаш масалари кўриб чиқилган.

Жамият бошқарув органлари томонидан қабул қилинган қарорлар жамият муассислари ҳуқуқ ва манфаатларига зид келмайди, корпоратив бошқарув принциплари бузилиш ҳолатлари аниқланмади.

2.3 КОРХОНАНИНГ БУХГАЛТЕРИЯ ҲИСОБИ ВА МОЛИЯ ҲИСОБОТИ ҲОЛАТИНИ ТЕКШИРИШ НАТИЖАЛАРИ ТЎҒРИСИДАГИ ҲИСОБОТ.

Аудит мақсади:

бухгалтерия ҳисобини юритиш ва молия ҳисоботини тузишнинг белгиланган тартибига риоя қилинишини баҳолаш;

аниқланган бухгалтерия ҳисоботини юритиш ва молиявий ҳисоботни тайёрлашнинг белгиланган тартиби бузилишининг тавсифи.

Аудит текшируви ўтказишда:

- Бухгалтерия ҳисоби ва молиявий ҳисоботи тузилиши ва юритилиши таҳлили;
- Молиявий ҳисоботлар тузилиши бўйича ишлар таҳлили;
- Бухгалтерия ва молиявий ҳисоботларни тузишда қонун ҳужжатларига риоя қилмаслик бўйича хатолар аниқлаш бўйича ишлар олиб борилди.

Жамият бухгалтерия ҳисобини юритиш ва молиявий ҳисоботларни тузиш тартиби жамият ҳисоб сиёсатида келтирилган ва ўз ичига қуйидагиларни олади:

- Бухгалтереия ҳисобини юритиш учун керакли синтетик ва аналитик(таҳлилий) ҳисоб варақлар тўғрилиги ва тўлиқлиги;
- Бирламчи ва бухгалтерия ҳисоботлари ҳужжат шакди;
- Активлар ва мажбуриятларни инвентаризация қилиш тартиби
- Активлар ва мажбуриятларни баҳолаш;
- Бухгалтерия ҳисоботлари таркибий қисмларини баҳолаш;
- Ҳисоб маълумотларини қайта ишлаш усуллари ва ҳужжатлар айланмалари тартиби;
- Хўжалик операциялар назорати тартиби;
- Бухгалтерия ҳисобини юритишдаги бошқа қарорлар.

Ўзбекистон Республикаси Бухгалтерия Ҳисобининг миллий стандарти (БҲМС) № 1 “Ҳисоб сиёсати ва молиявий ҳисобот”(МВда 26.07.1998йил № 17-07/86 сон билан тасдиқланган АВда 14.08.1998 йилда №474 сон билан рўйхатга олинган) асосан “Ҳисоб сиёсати хўжалик юритувчи субъект молиявий ҳисоботни тайёрлаш ва тузиш учун фойдаланадиган махсус тамойилларни, конвенцияларни, тартиб ва амалий ёндашувларни ифодалайди... Янги ташкил этилган хўжалик юритувчи субъект танлаб олган ҳисоб сиёсатини ушбу бандга мувофиқ молиявий ҳисобот биринчи марта эълон қилингунга қадар, лекин давлат рўйхатидан ўтиб юридик шахс ҳуқуқини олган кундан бошлаб 90 кундан кечиктирмай расмийлаштиради. Субъект танлаб олган ҳисоб сиёсати юридик шахс ҳуқуқини олган (давлат рўйхатидан ўтган) кундан бошлаб қўлланиш мумкин бўлган сиёсат ҳисобланади.” Корхона ўзининг ҳисоб сиёсатига эга. Жамият ҳисоб сиёсатида бухгалтерия ҳисобини юритиш ва молиявий ҳисобот тузиш учун қабул қиладиган усуллар келтириб ўтилган. Жамиятда бухгалтерия ҳисоби 1С бухгалтерия дастурий таъминоти ёрдамида олиб борилади. Жамият ҳисоб сиёсати “Бухгалтерия ҳисоби тўғрисида”ги Қонун ва БҲМС талабларига жавоб беради.

2.3.1 Товар моддий захиралари(ТМЗ) аудити.

Текширув натижасида:

- ТМЗлар бухгалтерия ҳисоби 1С дастурий таъминотида миқдор ва қиймат бирлигида юритилган. Омбордаги ТМЗлар ҳаракати миқдор бирлигида юритилган.
- Ҳисобот даври боши ва охиридаги ТМЗ қолдиклари баланс(1-шакл ҳисобот) 150 сатрига мос келади.
- ТМЗлар кирими тегишли ҳужжатлар(счёт фактура, ишончномалар) билан ўз вақтида амалга оширилади.
- Барча ТМЗ моддий жавобгарлик шартномалари тузилган ходимларга бириктирилган.
- Моддий қийматликлар чикими бўйича комиссия белгиланши бўйича буйруқлар мавжуд. Омбордаги ТМЗлар тегишлиюк хатларисиз ёки жамият раҳбари томонидан тасдиқланган чиким далолатномаларисиз чиким қилинмайди.

ТМЗлар ҳаракати бухгалтерия ҳисобида акс эттирилиши танлаб текширилди. Ҳисоб таҳлилий қисми маълумотлари бош китоб билан мос келади.

минг сўм

Счет	Давр бошига қолдик	Дебет оборот	Кредит оборот	Давр якунига қолдик
10	16 586 101.00	94 522 438.82	97 414 406.47	13 694 133.34
10.10	14 919 709.95	93 224 574.61	96 097 263.06	12 047 021.51
10.20	-	12 932.76	12 932.76	-
10.30	51 691.55	125 805.86	101 569.65	75 927.75
10.40	362 770.27	28 778.02	45 158.29	346 390.00
10.50	391 184.92	194 089.91	271 509.74	313 765.09
10.60	20 611.08	119 828.35	119 828.35	20 611.08
10.80	233 499.13	296 488.22	243 141.86	286 845.49
10.90	606 634.10	519 941.10	523 002.76	603 572.43
15	3 314 593.82	11 764 159.67	11 502 829.60	3 575 923.89
15.10	12 913.90	82 167.31	77 875.54	17 205.67
15.20	3 301 679.92	11 681 992.36	11 424 954.06	3 558 718.22
16	66 244.20	533 278.51	519 931.05	79 591.66
16.10	66 244.20	533 278.51	519 931.05	79 591.66
20	-	44 217 221.49	44 217 221.49	-
20.10	-	44 217 221.49	44 217 221.49	-
21	2 199 778.66	35 439 012.52	35 286 156.89	2 352 634.29
21.10	381 202.40	2 301 171.98	2 240 120.06	442 254.32
21.20	1 818 576.26	33 137 840.54	33 046 036.83	1 910 379.97
23	-	39 963 886.41	39 963 886.41	-
23.10	-	39 963 886.41	39 963 886.41	-
25	-	202 327.42	202 327.42	-
25.10	-	202 327.42	202 327.42	-
27	24 959.20	77 213.28	70 768.75	31 403.73
27.10	-	25 173.06	25 173.06	-
27.11	24 959.20	52 040.22	45 595.68	31 403.73
28	723 203.88	41 024 855.85	40 146 965.70	1 601 094.03
28.10	723 203.88	41 024 855.85	40 146 965.70	1 601 094.03

2.3.2 Асосий воситалар Аудити.

Асосий воситалар ҳисоби Ўзб.Р. АВда №1299сон билан рўйхатга олинган “Асосий Воситалар” 5-БХМС ва бошқа бухгалтерия ҳисоби қонун ҳужжатлари доирасида амалга оширилади.

5-сонли БХМС талабларига кўра асосий воситаларга қуйидаги критерияларга жавоб берадиган мол мулклар киради:

- Хизмат муддати бир йилдан ортик;
- Кириш қиймати ҳар бири учун Ўз.Р. белгиланган энг кам иш ҳақининг эллик баробаридан ортган.

Бухгалтерия ҳисобида асосий воситалар давр бошига, охирига ҳамда барча кириш ва чиқимлар қуйидагича акс эттирилган:

сўм

Счет	Давр бошига қолдик	Дебет оборот	Кредит оборот	Давр якунига қолдик
01	34 288 290 666.28	613 728 933.55	452 914 476.71	34 449 105 123.12
01.11	62 449 890.74			62 449 890.74
01.20	6 356 339 346.41	173 597 610.81	146 571 864.95	6 383 365 092.27
01.30	23 697 535 752.10	317 809 979.47	305 247 355.44	23 710 098 376.13
01.40	170 246 886.51			170 246 886.51
01.50	1 128 060 560.40	121 226 086.95		1 249 286 647.35
01.60	2 327 618 212.58			2 327 618 212.58
01.80	287 605 075.38			287 605 075.38
01.90	258 434 942.16	1 095 256.32	1 095 256.32	258 434 942.16

Асосий воситаларга эскириш Ўзбекистон Республикаси Солиқ Кодексида келтирилган нормалардан ошмаган ҳолда корхона ҳисоб сиёсатида белгиланган тартибда тўғри чизиқли усулда ҳисобланган.

Эскириш ҳисоблаш билан боғлиқ бухгалтерия ҳисоби қонун қоидаларнинг бузилиш ҳолатлари аниқланмади.

сўм

Счет	Давр бошига қолдиқ	Дебет оборот	Кредит оборот	Давр якунига қолдиқ
02	23 862 345 278.68		859 761 166.74	24 722 106 445.42
02.11	21 857 461.68		1 561 247.28	23 418 708.96
02.20	3 398 057 792.71		61 266 175.72	3 459 323 968.43
02.30	17 921 809 023.57		671 543 285.99	18 593 352 309.56
02.40	71 705 485.03		5 773 543.80	77 479 028.83
02.50	841 827 605.92		22 504 419.90	864 332 025.82
02.60	1 276 731 338.56		84 304 840.50	1 361 036 179.06
02.80	162 119 993.77		7 190 096.67	169 310 090.44
02.90	168 236 577.44		5 617 556.88	173 854 134.32

2.3.3 Узоқ муддатли инвестициялар аудити

Узоқ муддатли инвестициялар ҳисобида жамиятнинг бошқа ташкилотларга киритган инвестициялар юритилган.

Минг сўм

Қатор номи	Қатор коди	01.01.2021 ҳолатида	31.03.2021 ҳолатида
Қимматли қоғозлар (0610)	040	0.00	0.00
Шўба хўжалик жамиятларига инвестициялар (0620)	050	0.00	0.00
қарам хўжалик жамиятларига инвестициялар (0630)	060	0.00	0.00
Чет эл капитали мавжуд бўлган корхоналарга инвестициялар	070	0.00	0.00
Бошқа узоқ муддатли инвестициялар (0690)	080	433 898.00	433 898.00
Қисқа муддатли инвестициялар (5800)	370	0.00	0.00
Жами		433 898.00	433 898.00

31.03.2021. ҳолатида Баланс ва ҳисоб регистрлари солиштирма таҳлили

Минг сўм

Қатор номи	Қатор коди	Айланма сальдоли ведомость	Баланс	Фарқ
Қимматли қоғозлар (0610)	040	0.00	0.00	0.00
Шўба хўжалик жамиятларига инвестициялар (0620)	050	0.00	0.00	0.00
қарам хўжалик жамиятларига инвестициялар (0630)	060	0.00	0.00	0.00
Чет эл капитали мавжуд бўлган корхоналарга инвестициялар (0640)	070	0.00	0.00	0.00
Бошқа узоқ муддатли инвестициялар (0690)	080	433 898.43	433 898.00	0.43
Қисқа муддатли инвестициялар (5800)	370	0.00	0.00	0.00
Жами		433 898.43	433 898.00	0.43

Узоқ муддатли инвестициялар ташкилотлар кесимида қуйидагича (сўмда):

Ташкилот номлари	01 январь 2021	31 март 2021
MChJ YANGIYOL MARVARIDI	300 000 000,00	300 000 000,00
MChJParkentKonsaltingTexnikServis	50 000 000,00	50 000 000,00
MChJ SINTEZ PROGRESS	83 898 434,07	83 898 434,07
Жами	433 898 434,07	433 898 434,07

2021 йил мобайнида узоқ муддатли инвестициялар таркибида ўзгаришлар амалга оширилмаган. 2021 йил 31 март ҳолатида 433 898.0 минг сўм узоқ муддатли инвестициялар счётида акс эттирилган.

2.3.4 Касса ва касса операциялар аудити.

Корхонада нақд пул билан ҳисоб-китобларни амалга ошириш учун алоҳида хона мавжуд. Барча маблағлар тегишли тартибда жиҳозланган сейфда сақланади. Нақд пуллар кирими касса кирим ордерларига асосан, чиқими эса ведомостлар ва тегишли буйруқлар ва бошқа тегишли ҳужжатлар илова қилинган касса чиқим ордерларига асосан амалга оширилади. Текшириш давомида касса

дафтари бетланиб, тикилиб, мухрлангани аниқланди. Кириш ва чиқим ордерлари тегишли тартибда расмийлаштирилган, чек дафтарчаси тўлдирилган.

Кириш қилинган пул маблағлари ҳисобрақамдан иш ҳақи ва унга тенглаштирилган ҳисоблашлар, уруғ чиқиндиларни сотишдан тушум, буғ иситиш тизимидан фойдаланганлик учун жисмоний шахслар тўловлари, қишлоқ хўжалик(картошка) ва бошқа маҳсулотлари(товук) сотишдан тушум манбалари ҳисобига шакллланган.

2.3.5 Банкдаги асосий ва бошқа ҳисобрақамлар аудити.

Ҳисобрақамлар бўйича операциялар Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлигида 2013 йил 3 июнда 2465-сон билан рўйхатга олинган “Ўзбекистон Республикасида нақд пулсиз ҳисоб-китоблар тўғрисидаги НИЗОМ” асосида амалга оширилган.

Бухгалтерия баланси маълумотларига кўра 2021 йил 1 январ ва 31 март ҳолатида пул маблағлари қолдиқлари қуйидагича бўлган:

Қатор номи	Қатор коди	01.01.2021 ҳолатида	31.03.2021 ҳолатида
Кассадаги пул маблағлари (5000)	330	19 966 939.00	17 349 648.00
Ҳисоб-китоб счётидаги пул маблағлари (5100)	340	2 224 738.00	2 384 038.00
Чет эл валютасидаги пул маблағлари (5200)	350	723 204.00	1 601 094.00
Бошқа пул маблағлари ва эквивалентлари (5500, 5600, 5700)	360	0.00	0.00
Жами		22 914 881.00	21 334 780.00

минг сўм

Пул маблағларининг 2021 йил 31 март ҳолатида баланс ва ҳисоб регистрлари маълумотлари солиштирма таҳлили:

Қатор номи	Қатор коди	Айланма сальдоли ведомость	Баланс	Фарқ
Кассадаги пул маблағлари (5000)	330	17 349 648.89	17 349 648.00	1
Ҳисоб-китоб счётидаги пул маблағлари (5100)	340	2 384 038.02	2 384 038.00	0
Чет эл валютасидаги пул маблағлари (5200)	350	1 601 094.03	1 601 094.00	0
Бошқа пул маблағлари ва эквивалентлари (5500, 5700)	360	0.00	0.00	0
Жами		10 957 517.41	10 957 517.00	0

минг сўм

Жамиятнинг бир неча ҳисобрақамлари мавжуд бўлиб, хусусан пенсия нафақалар ҳисоб китобларни амалга ошириш учун пенсия ҳисобрақамига ҳам эга. Аудитга тақдим қилинган барча банк кўчирмалари ойлик асосда алоҳида папкаларда хронологик тарзда тикилган ва барча операциялар бўйича тасдиқловчи дастлабки ҳужжатлар – счет фактура, бажарилган ишлар ҳақида далолатномалар бор ва мол етказиб берувчи ва пудратчилар билан ҳисоб китоб ҳужжатларида жамият раҳбариятининг тасдиқлари кўйилган. Банк счёти операциялари танлов асосида текширилди. Барча банк кўчирмалари бирламчи ҳужжатлар билан бирга регистрларда акс этган. Кўчирмалардаги қолдиқ бухгалтерия ҳисоби ва ҳисоботларидаги қолдиқлар билан мос келади. Банк муомалалари аудитида жиддий хато ва камчиликларга дуч келинмади.

Валюта ҳисобварақ қолдиқлари ҳар ойда тўғридан тўғри қайта баҳолаш орқали қайта баҳоланган.

2.3.6 Ҳисоб-китоб-тўлов тартиби аудити

Ҳисобнинг бу бўлими бўйича меъёрий база сифатида: Ўзбекистон Республикаси Президентининг 12.05.1995 йилдаги «Халқ хўжалигида ҳисоб-китобларни ўз вақтида амалга оширилиши учун раҳбарларнинг жавобгарлиги тўғрисида»ги Фармони, Ўзбекистон Республикасининг «Хўжалик юритувчи субъектлар фаолиятининг меъёрий-ҳуқуқий базаси тўғрисида»ги Қонуни ва бошқа меъёрий ҳужжатлар хизмат қилади.

Бухгалтерия баланси маълумотларига кўра 2021 йил 1 январ ва 31 март ҳолатида дебитор қарзлар қолдиқлари қуйидагича бўлган:

минг сўм

Қатор номи	Қатор коди	01.01.2021 ҳолатида	31.03.2021 ҳолатида
Харидор ва буюртмачиларнинг қарзи (4000 дан 4900 нинг айирмаси)	220	2 024	5 899 356
Ажратилган бўлинмаларнинг қарзи (4110)	230	0	0
Шўъба ва қарам хўжалик жамиятларнинг қарзи (4120)	240	0	0
Ходимларга берилган бўнақлар (4200)	250	26 293	17 735
Мол етказиб берувчилар ва пудратчиларга берилган бўнақлар (4300)	260	3 912 103	4 831 921
Бюджетга солиқ ва йиғимлар бўйича бўнақ тўловлари (4400)	270	264 944	208 070
Мақсадли давлат жамғармалари ва суғурталар бўйича бўнақ тўловлари (4500)	280	0	0
Таъсисчиларнинг устав капиталига улушлар бўйича қарзи (4600)	290	0	0
Ходимларнинг бошқа операциялар бўйича қарзи (4700)	300	354 117	378 491
Бошқа дебиторлик қарзлари (4800)	310	129 835	178 533
Жами		4 689 316	11 514 106

Дебитор қарзларнинг бухгалтерия счетлари кесимидаги таҳлили:

минг сўм

Счет	Давр бошига қолдик	Дебет оборот	Кредит оборот	Давр якунига қолдик
40	2 023.67	62 331 446.49	56 434 114.28	5 899 355.87
40.10	2 023.67	62 087 282.92	56 209 088.28	5 880 218.30
40.10.1	2 023.67	62 087 282.92	56 209 088.28	5 880 218.30
40.30	-	244 163.56	225 026.00	19 137.56
42	26 293.15	4 213 751.99	4 222 310.04	17 735.10
42.10	25 293.15	4 195 881.99	4 203 440.04	17 735.10
42.20	1 000.00	17 870.00	18 870.00	-
43	3 912 102.59	74 433 114.46	73 513 295.77	4 831 921.28
43.10	2 066 833.83	71 139 825.45	69 993 584.47	3 213 074.81
43.11	-	17 490.60	17 490.60	-
43.12	1 422 639.32	3 272 720.75	3 482 964.76	1 212 395.31
43.40	422 629.44	3 077.66	19 255.94	406 451.16
44	264 943.59	15 259 650.86	14 345 782.36	1 178 812.09
44.08	-	8 677 024.73	8 639 275.95	37 748.78
44.10	-	70 075.31	67 297.13	2 778.18
44.25	246 427.38	63 281.65	170 990.69	138 718.34
44.28	18 516.21	80 076.37	69 772.80	28 819.78
44.30	-	4 580 254.45	4 580 254.45	-
44.50	-	592 112.27	592 107.51	4.76
44.90	-	1 196 826.08	226 083.83	970 742.25
45	-	610 366.11	610 366.07	0.04
45.15	-	6 334.41	6 334.41	-
45.21	-	599 061.83	599 061.83	-
45.26	-	4 969.87	4 969.83	0.04
47	354 117.20	80 000.00	55 626.60	378 490.60
47.20	354 117.20	80 000.00	55 626.60	378 490.60
48	129 835.27	3 076 063.94	3 027 366.52	178 532.69
48.20	17 562.13	92 745.60	82 845.60	27 462.13
48.60	5 307.40	1 057.02	6 355.72	8.70
48.90	105 721.30	2 694 859.71	2 654 148.15	146 432.87
48.95	1 126.32	287 047.27	283 662.71	4 510.88
48.99	118.11	354.33	354.33	118.11

Бухгалтерия баланси маълумотларига кўра 2021 йил 1 январ ва 31 март ҳолатида кредитор қарзлар қолдиқлари қуйидагича бўлган:

минг сўм

Қатор номи	Қатор коди	01.01.2021	31.03.2021
		ҳолатида	ҳолатида
Жорий мажбуриятлар, жами	600	0	16 134
шу жумладан: жорий кредиторлик қарзлари	601	0	0
шундан: муддати ўтган жорий кредиторлик қарзлари*	602	0	0
Мол етказиб берувчилар ва пудратчиларга қарз (6000)	610	0	16 134
Ажратилган бўлинмаларга қарз (6110)	620	0	0
Шўъба ва қарам хўжалик жамиятларга қарз (6120)	630	0	0
Кечиктирилган даромадлар (6210, 6220, 6230)	640	0	0
Солиқ ва бошқа мажбурий тўловлар бўйича кечиктирилган мажбуриятлар (6240)	650	0	0
Бошқа кечиктирилган мажбуриятлар (6250, 6290)	660	0	0
Олинган бўнақлар (6300)	670	341 267	319 937
Бюджетга тўловлар бўйича қарз (6400)	680	721 699	84 050
Суғурталар бўйича қарз (6510)	690	0	0
Мақсадли давлат жамғармаларига тўловлар бўйича қарз (6520)	700	0	0
Таъсисчиларга бўлган қарзлар (6600)	710	125 879	94 829
Меҳнатга ҳақ тўлаш бўйича қарз (6700)	720	4 013	1 240
Қисқа муддатли банк кредитлари (6810)	730	0	0
Қисқа муддатли қарзлар (6820, 6830, 6840)	740	0	0
Узоқ муддатли мажбуриятларнинг жорий қисми (6950)	750	0	0
Бошқа кредиторлик қарзлар (6950 дан ташқари 6900)	760	136 029	107 510

Кредитор қарзларнинг бухгалтерия саноқлари кесимидаги таҳлили:

минг сўм

Саноқ	Давр бошига қолдиқ	Дебет оборот	Кредит оборот	Давр якунига қолдиқ
60	-	37 913 778.38	37 929 912.74	16 134.37
60.10	-	34 413 323.02	34 429 457.38	16 134.37
60.11	-	17 490.60	17 490.60	-
60.12	-	3 482 964.76	3 482 964.76	-
63	341 267.35	57 281 105.61	57 259 775.68	319 937.42
63.10	307 853.44	56 568 304.72	56 552 027.26	291 575.99
63.10.1	307 853.44	56 568 304.72	56 552 027.26	291 575.99
63.30	31 318.52	710 697.09	707 740.01	28 361.44
63.30.1	0.00	225 026.00	225 026.00	-
63.30.2	9 691.20	165 130.13	165 130.13	9 691.20
63.30.3	21 627.32	320 540.95	317 583.87	18 670.24
63.40	2 095.38	2 103.80	8.41	-
64	721 698.96	14 350 752.19	13 629 053.24	-
64.08	462 024.85	8 639 275.95	8 177 251.10	-
64.10	32 892.92	67 297.13	34 404.22	-
64.25	-	170 990.69	170 990.69	-
64.28	-	69 772.80	69 772.80	-
64.30	-	4 580 254.45	4 580 254.45	-
64.50	697.36	597 077.35	596 379.99	-
64.90	226 083.83	226 083.83	-	-
65	-	610 366.07	610 366.07	-
65.15	-	6 334.41	6 334.41	-
65.21	-	599 061.83	599 061.83	-
65.26	-	4 969.83	4 969.83	-
66	125 879.50	36 354.20	5 303.91	94 829.21
66.10	125 879.50	36 354.20	5 303.91	94 829.21
67	4 012.57	5 026 167.75	5 023 395.31	1 240.13
67.10	3 894.46	5 020 605.42	5 017 832.98	1 122.02
67.11	-	5 208.00	5 208.00	-
67.12	118.11	354.33	354.33	118.11
69	136 028.62	2 629 634.08	2 601 115.44	107 509.98
69.70	350.00	10 635.00	11 950.00	1 665.00
69.80	90 819.88	91 593.14	91 696.08	90 922.83
69.90	44 858.74	2 527 405.94	2 497 469.36	14 922.16

2.3.7 Даромадлар хисоби аудити.

Ҳисобнинг бу бўлими бўйича меъёрий база сифатида:

Солиқ Кодекси; Вазирлар Маҳкамасининг 1999 йил 5 февралдаги 54 – сонли қарорига илова «Маҳсулот (ишлар, хизматлар)ни ишлаб чиқариш ва сотиш харажатларининг таркиби ҳамда молиявий натижаларни шакллантириш тартиби тўғрисида НИЗОМ», 2 - сон БҲМС «Асосий хўжалик фаолиятдан тушган даромадлар» хизмат қилади.

Жамиятнинг асосий мақсади бошқа хўжалик юритувчи субъектлар каби фойда олиш ва куйидаги соҳа фаолияти билан шуғулланиб даромадлар олади:

- Озуқа ва техникспирт ишлаб чиқариш ва сотиш;
- Иссиқлик энергиясини ишлаб чиқиш ва сотиш;
- Микробиологик маҳсулот, парфюмерия ва косметика буюмлари ишлаб чиқариш ва сотиш.

Асосий фаолиятдан олинган даромадлар

Асосий хўжалик фаолиятдан олинган даромадлар - хўжалик юритувчи субъектнинг одатдаги фаолияти давомида вужудга келадиган давр ичида мулк эгаларининг ўз сармояларига бадали билан боғлиқ бўлган кўпайишларни истисно этганда, ўз сармояси кўпайишига олиб келадиган тушумлар.

Жамиятнинг 2021 йил 1 чорак бўйича тузилган 2-сонли Молиявий натижалар тўғрисидаги хисоботнинг 010 сатрида 49569699.00 минг сўм асосий фаолиятдан олинган даромад акс этган. Бухгалтерия хисобида ҳам 90.10 счетда шунча даромад акс этган. Даромадларнинг турлари бўйича таркиби куйидагилардан иборат:

		сўм
90	Доходы от основной (операционной) деятельности	49 569 699 401.40
90.10	Доходы от реализации готовой продукции	49 569 699 401.40

Бошқа даромадлар

Бошқа даромадлар - товарларни (ишларни, хизматларни) ишлаб чиқариш ва реализация қилиш билан боғлиқ бўлмаган операциялардан олинган даромадлар.

2021 йил 1 чорак якуни бўйича шакллантирилган 2-сонли молиявий натижалар тўғрисидаги хисоботнинг 090 сатрида 198 649.00 минг сўм бошқа даромадлар акс эттирилган. Бухгалтерия хисобида ҳам 93 счетда шунча бошқа даромадлар акс этган.

		сўм
93	Прочие доходы от основной деятельности	198 648 946.45
93.20	Прибыль от выбытия ОС	27 362 569.49
93.50	Прибыль от выбытия прочих активов	80 648 347.80
93.60	Доходы от краткосрочной аренды	29 394 200.02
93.90	Доходы от списания кредит.и депонент.задолженности	61 243 829.14

Молиявий фаолиятдан даромадлар

2021 йил 1 чорак бўйича 2-сонли Молиявий натижалар тўғрисидаги хисоботнинг 110-сатрида молиявий фаолият даромадлари сифатида 17964.0 минг сўм акс этган. Ушбу сумма валюта моддаларини қайта баҳолашдан олинган даромадлардан иборат бўлган.

2.3.8 Харажатлар хисоби аудити.

Ҳисобнинг бу бўлими бўйича меъёрий база сифатида: Солиқ Кодекси; Вазирлар Маҳкамасининг 1999 йил 5 февралдаги 54 – сонли қарорига илова «Маҳсулот (ишлар, хизматлар)ни ишлаб чиқариш ва сотиш харажатларининг таркиби ҳамда молиявий натижаларни шакллантириш тартиби тўғрисида НИЗОМ», 21 - сон БҲМС хизмат қилади.

Маҳсулот, иш ва хизматлар таннархи

Молиявий натижалар тўғрисидаги хисоботнинг 020 сатрида 40128178.00 минг сўм сотилган маҳсулотлар таннархи акс этган. Бухгалтерия хисобида ҳам сотилган маҳсулотлар таннархи 91 счетда тўлиқ акс эттирилган ва хисобот маълумотларидан фарқ қилмайди:

91	Себестоимость реализованной продукции	40 128 178 557.86
91.10	Себестоимость реализованной готовой продукции	40 128 178 557.86

Молиявий натижалар тўғрисидаги хисоботнинг 030 сатрида 9441521 минг сўм ялпи фойда акс этган.

Давр харажатлари

Жамиятнинг 2021 йил 1 чорак бўйича тузилган Молиявий натижалар тўғрисидаги хисоботда давр харажатлари 2589529.00 минг сўм бўлиб, шундан сотиш харажатлари 72337.00 минг сўм, маъмурий харажатлар 778432.00 минг сўм ва бошқа операцион харажатлар 1738760.00 минг сўмни ташкил этган. Давр харажатлари таркиби ўрганилганда хатоликлар аниқланмади. Барча харажатлар “54 Низом” талаблари дорасида гурухланганлиги аниқланди.

Бухгалтерия ҳисоби маълумотлари молиявий хисоботларда акс эттирилган маълумотлардан фарқ қилмайди.

Молиявий фаолиятдан харажатлар

2021 йил якунлари бўйича 2-сонли Молиявий натижалар тўғрисидаги хисоботнинг 170-сатрида 202284.00 минг сўм молиявий фаолият харажатлари акс этган. Акс эттирилган сўмдан 167575.00 минг сўми фоиз шаклидаги харажатлар ва 34709.0 минг сўми эса валюта моддаларини қайта баҳолашдан олинган зарарлар ташкил этган. Бухгалтерия ҳисоби регистрларида ҳам ушбу ҳолат ўз тасдиғини топди.

2.4 СОЛИҚ ВА БОШҚА МАЖБУРИЙ ТЎЛОВЛАР ҲИСОБЛАНИШИ ВА ТЎЛАНИШИ АУДИТИ.

Аудит мақсади:

- тузилган ва тегишли органларга тақдим этилган солиқлар ва мажбурий тўловлар ҳисоб-китоби тўғрилигини баҳолаш;

- солиқлар ва мажбурий тўловларни ҳисоблаш ва тўлашнинг белгиланган тартиби бузилиши ҳолатларини, солиқ солинадиган базани белгилашда четга чиқишларни баён қилиш.

Жамият умумбелгиланган солиқ тизимидаги солиқ тўловчи бўлиб, қуйидаги солиқлар тўловчиси ҳисобланади:

- Юридик шахслар фойда солиғи;
- Қўшилган қиймат солиғи;
- Акциз солиғи
- Мол мулк солиғи;
- Юридик шахслар ер солиғи;
- Сув ресурслардан фойдаланганлик учун солиқ;
- Тўлов манбаида ушлаб қолинган жисмоний шахслар даромад солиғи;
- Ижтимоий солиқ.

Йил давомида қуйидаги солиқ ажратмалар ҳисобланган ва тўланган:

Кўрсаткичлар	Сатр коди	Ҳисобланган миқдор	Ҳақиқатда тўланган
Юридик шахслардан олинган фойда солиғи	280	1 054 792.00	1 196 826.00
Жисмоний шахслардан олинган даромад солиғи	290	596 380.00	597 082.00
в том числе: ИНПС	291	4 970.00	4 970.00
Ободонлаштириш ва ижтимоий инфрас ривожлантириш солиғи	300		
Қўшилган қиймат солиғи	310	3 142 771.00	3 642 545.00
Акциз солиғи	320	4 580 255.00	4 580 255.00
Ер ости бойликлардан фойдаланганлик солиғи	330		
Сув ресурсларидан фойдаланганлик солиғи	340	170 991.00	63 281.00
Юридик шахсларнинг мол-мулкига солиқ	350	34 404.00	70 075.00
Юридик шахслардан олинган ер солиғи	360	69 773.00	80 077.00
Бошқа солиқлар	400	650 194,00	650 194,00
Республика йўл жамғармасига ажратмалар	410		
Бюджетдан ташқари пенсия жамғармасига мажбурий ажратмалар	420		

Мақтаб таълими жамғармасига ажратмалар	430		
Ягона ижтимоий тўлов	440	599062	599062
Импорт бўйича божхона божи	450		
Маҳаллий бюджетга йиғимлар	460		
Бюджетга тўловлар кечиктирилгани учун молиявий жазолар	470		
Жами бюджетга тўловлар суммаси	480	10 248 428.00	10 829 203.00

2.4.1 Акциз солиғи

Жамият озиқ овқат спирти ишлаб чиқариш фаолияти бўйича акциз солиғи тўловчиси ҳисобланади. Акциз солиғининг ставкалари мутлақ суммада (қатъий) белгиланган акциз тўланадиган товарлар бўйича солиқ солинадиган база акциз тўланадиган товарларнинг натурада ифодаланган ҳажми асосида аниқланади.

Этил спирти ишлаб чиқарувчилари учун хар бир дал маҳсулотга 10 800 сўм солиқ ставкаси белгиланган.

Жамият 2021 йил 1 чорак учун ДСИ га тақдим этилган акциз солиғи ҳисоб китобларида 382833.90 дал спирт бўйича жами 4580254.0 минг сўм солиқлар ҳисобланган.

2.4.2 Сув ресурсларидан фойдаланганлик учун солиқ.

Жамият 2021 йил учун фойдаланиш мўлжалланаётган сув ресурслари, сув ресурсларидан фойдаланганлик учун солиқ ставкаси ва солиқ суммаси акс этган қуйидагича маълумотнома тақдим этилган:

Кўрсаткичлар	Жами	Янгийул шаҳри		Янгийул тумани	
		Ер усти манбаъ	Ер ости манбаъ	Ер усти манбаъ	Ер ости манбаъ
1	3	4	5		
Солиқ солинадиган база, куб м.			1 346 418	1500	
Белгиланган солиқ ставкаси 1 куб. м (сум)			564	472	
Солиқ суммаси (стр. 010 х стр. 020)	760 087 752		759 379 752	708 000	

Бухгалтерия ҳисобида хар ой сувдан фойдаланганлик учун солиқ суммаси акс эттириб борилган ва 2021 йил 1 чорак учун жами 190 021.9 минг сўм солиқлар ҳисобланган.

2.4.3 Юридик шахслар мол-мулк солиғи.

Жамият Солиқ кодексининг 59 бобига асосан юридик шахслар мол-мулк солиғи тўловчиси ҳисобланади. Солиқ кодексининг 417 моддасига асосан юридик шахсларнинг мол-мулкига солинадиган солиқнинг ҳисоб-китоби солиқ бўйича ҳисобга олиш жойидаги давлат солиқ хизмати органига йилда бир марта, йиллик молиявий ҳисобот топшириладиган муддатда тақдим этилади. Агар кўчмас мулк солиқ тўловчининг солиқ бўйича ҳисобга олиш жойида жойлашмаган бўлса, ҳисоб-китоб кўчмас мулк жойлашган ердаги давлат солиқ хизмати органларига тақдим этилади. Солиқ даври мобайнида солиқ тўловчилар юридик шахсларнинг мол-мулкига солинадиган солиқ бўйича жорий тўловлар тўлайдилар. Жорий тўловлар миқдорини ҳисоблаб чиқариш учун солиқ тўловчилар жорий солиқ даврининг 10 январигача давлат солиқ хизмати органларига мўлжалланаётган солиқ солинадиган базадан (тегишли йил учун мол-мулкнинг ўртача йиллик қолдиқ қийматидан (ўртача йиллик қийматидан) ва белгиланган ставкадан келиб чиққан ҳолда ҳисобланган жорий солиқ даври учун юридик шахсларнинг мол-мулкига солинадиган солиқ суммаси тўғрисидаги маълумотномани тақдим этадилар.

Жамият 2021-йил учун мўлжалланаётган солиқ солинадиган база учун солиқ ставкаси ва солиқ суммаси акс этган маълумотнома қуйидагича тақдим этилган:

Кўрсаткичлар	Сумма
Мўлжалланаётган солиқ солинадиган асосий воситаларнинг ўртача йиллик қолдиқ қиймати	3 796 024 083.09
Солиқ ставкаси, %	2
Солиқ суммаси	132 729 588.23

январь	11 060 799.02
февраль	11 060 799.02
март	11 060 799.02
апрель	11 060 799.02
май	11 060 799.02
июнь	11 060 799.02
июль	11 060 799.02
август	11 060 799.02
сентябрь	11 060 799.02
октябрь	11 060 799.02
ноябрь	11 060 799.02
декабрь	11 060 799.01

Бухгалтерия хисобида хар ой мол мулк солиқ суммаси акс эттириб борилган ва 2021-йил 1 чорак учун жами 34404.0 минг сўм солиқлар хисобланган.

2.4.4 Ижтимоий солиқ ҳисоби аудити.

Жамият ижтимоий солиқ тўлови хисоблаш ва тўлашда Ўзбекистон Республикаси Солиқ кодексининг тегишли моддаларига амал қилган ҳолда фаолият юритган.

Жисмоний шахсларга 2021 йил 1 чорак давомида жами 5 014 572.8 минг сўм иш ҳақи ва бошқа даромадлар хисобланган. Шундан 4 992 181.9 минг сўм сумма солиқ солинадиган базаси сифатида қаралиб ижтимоий солиқ тулов хисоб китобида кўрсатилган.

№	Кўрсаткичлар	Бухгалтерияда	Хисоботда	Фарқи
ИЖТИМОЙ солиқ				
1	Мехнатга ҳақ тўлаш тарзидаги даромадлар	4 992 181 880.86	4 992 181 880.25	
2	Имтиёз	0.00	0	
3	ИС ҳисобланадиган база	4 992 181 880.86	4 992 181 880.25	
4	Ставка	12%	12%	
5	ИС суммаси	599 061 825.70	599 061 825.63	
6	Қўшимча хисобланган ИС	0	0	
7	Бюджетга тўланадиган ИС	599 061 825.70	599 061 825.63	

Хисоботда хисобланган солиқлар бухгалтерия хисоби маълумотлари билан мос келади.

2.4.5 Жисмоний шахслардан даромад солиғи хисоби аудити.

Жисмоний шахслардан олинадиган даромад солиғи ушланишининг тўғрилиги танлаб текшириш асосида амалга оширилди.

Жамиятда жисмоний шахслардан олинадиган даромад солиғининг ҳисобланиши ва тўланиши солиқ кодексининг тегишли моддаларига асосан амалга оширилади.

ДСИ га топширилган хисоботларга кўра 2021 йил давомида жамият томонидан 372 нафар жисмоний шахсларга мехнатга ҳақ тўлаш тарзида ва бошқа даромадлар шаклида жами 5 014 572.8 минг сўм даромадлар хисобланган.

Жами хисобланган жисмоний шахсларнинг даромад солиғи 2021 йил 1 чорак учун 596 379.0 минг сўмни ташкил этган.

2021 йил 1 чорак якунлари бўйича жисмоний шахслар даромадларидан даромад солиғи хисобланиши бўйича ДСИ га топширилган хисоб китоб 2 иловасида қўлланилган имтиёзлар кўрсатиб ўтилган бўлиб, унга кўра жами 44738.9 минг сўмлик СК 378 моддаси ва 379 моддаларига асосида жисмоний шахслар даромад солиқ имтиёзлари қўлланган. Имтиёзлар таркибида жисмоний шахсларнинг олий таълим муассасасида тўлов контракт суммаларини қоплашга йўналтирилган иш ҳақлари, СК 377 моддасида келтирилган шартлар асосида моддий ёрдам суммалари, 1 ва 2 гуруҳ ногиронлари учун иш ҳақининг энг кам миқдорига нисбатан белгиланган имтиёзлар учратиш мумкин. Имтиёзлар тўғри қўлланилиши таҳлил қилинганда фарқлар аниқланмади.

2.4.6 Қўшилган қиймат солиғи.

Жамиятда қўшилган қиймат солиғининг ҳисобланиши Солиқ кодексининг тегишли бўлимига асосан амалга оширилган.

2021 йил 1 чорак давомида корхона ҚҚС солиқ солинадиган айланмалари 54 556 069 793.67 сўмни ташкил этган. ҚҚС ҳисоботи кўриниши эса қуйидагича бўлган:

№	Кўрсаткич	сатр коди	сумма		
			бухгалтерияда	Ҳисоботда	фарқи
1	Ҳисобга олинадиган ҚҚС	10	5 034 479 776.65	5 034 479 776.65	
2	Товарлар реализациясидан ҚҚС	20	8 179 304 220.00	8 179 304 220	
3	Бюджетга тўланадиган ҚҚС	30	3 144 824 443.35	3 144 824 443.35	

2.4.7 Юридик шахслар фойда солиғи ҳисоби.

Жамият юридик шахслар фойда солиғини Солиқ Кодексининг тегишли моддаларига асосан ҳисоблаган ва бюджетга тўлаган.

2021 йил давомида ДСИ га топширилган ҳисоб китобларга кўра, жами даромад 49 786 312.8 минг сўмни, чегириладиган харажатлар 42 754 363.1 минг сўм чегирилмайдиган харажатлар 165628.6 минг сўмни, фойда солиғи солиқ солиш базаси 7 031 949.7 минг сўмни ташкил этган. Фойда солиғи ҳисоб китоби 2-Илова чегирилмайдиган харажатлар таркиби бўйича фарқлар аниқланмади. Фойда солиғи ҳисоб китоби солиштирма жадвали қуйидагича:

КўРСАТКИЧЛАР, МИНГ СўМДА	ЖАМИЯТ	Солиқ	ФАРҚ
Солиққа тортиладиган фойда	7 031 949 669.29	7 031 949 669.29	0,00
Солиққа тортиладиган фойда камайтириш(Имтиёз)	0	0	0,00
Солиқ солинадиган база	7 031 949 669.29	7 031 949 669.29	0,00
Солиқ ставкаси %	15%	15%	
Фойда солиғи суммаси	1 054 792 450.39	1 054 792 450.39	0,00

Ҳисобот бўйича жиддий фарқлар аниқланмади.

2.5 МОЛИЯВИЙ-ХўЖАЛИК ФАОЛИЯТИНИ АМАЛГА ОШИРИШ ПАЙТИДА ҚОНУНЧИЛИК ТАЛАБЛАРИГА РИОЯ ЭТИЛИШИНИ ТЕКШИРИШ НАТИЖАЛАРИ

Мехнат қонунчилигига риоя қилинишини асосий тамойилларини танлама усулида текширилганда корхонада қонун бузилиш ҳоллари аниқланмади.

Солиқ қонунчилигига амал қилиниши бўйича қонунбузилиш ҳоллари аниқланмади.

Жамият томонидан Ўзбекистон Республикасининг 21.12.2004 йилги «Фуқароларнинг жамғариб бориладиган пенсия таъминоти тўғрисида»ги Қонуни талаблари бажарилмоқда. Жамиятда асосий иш жой Жамият ҳисобида ишловчиларнинг барчасига Халқ банки бўлимида пенсия дафтарчалари очилган. Халқ банкига ҳар ойда маблағлар ўтказиб келинган.

Жамият томонидан Ўзбекистон Республикаси Президентининг 12 май 1995 йилда қабул қилинган ПФ-1154 сонли “Халқ хўжалигида ҳисоб-китоблар ўз вақтида ўтказилиши учун корхона ва ташкилотлар раҳбарларининг масъулиятини ошириш борасидаги чора-тадбирлар тўғрисида” фармон талабларини бузиш ҳоллари аниқланмади. Махсулотларни энг камида 15% олдиндан тўлов бўлмасидан ортиб жўнатиш ҳолларига йўл қўйилмаган.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 504-сонли 17 ноябрь 1999 йилги «Мехнат ҳақи юзасидан ҳисоб китобларни ўз вақтида амалга оширилиши юзасидан министрликлар идоралар ва хўжалик юритувчи субъектлар раҳбарларини жавобгарлигини ошириш чора-тадбирлари тўғрисида» ги қарори талабларини бузиш ҳоллари аниқланмади.

2.6 ИЧКИ НАЗОРАТНИНГ ҲОЛАТИНИ ТЕКШИРИШ НАТИЖАЛАРИ ТЎҒРИСИДАГИ ҲИСОБОТ.

Жамият ички назорат ҳолатини текшириш куйидагилардан иборат:

ички назорат тизимини ва унинг фаолият кўрсатишидаги мавжуд камчиликларни баён этиш;
корхона таркибий бўлинмаларидаги ижро интизомининг ҳолати тўғрисидаги маълумотлар,
унинг аниқ ходимлари ишидаги мавжуд камчиликлар.

Ушбу ҳисобот, активларнинг ҳолатини текшириш натижалари активларни инвентаризациядан ўтказишнинг асосланишини ҳамда уларнинг ҳаракати, амалда мавжудлиги ва сақланиши тўғрисидаги маълумотларни ўз ичига олади. Шунингдек ўтказиладиган текширишлар бўйича барча ҳисоботларда корхона ижро этувчи органи ва унинг таркибий бўлинмалари фаолияти баҳоланишини, аниқланган четга чиқишлар ва қонунни бузишларни бартараф этишга доир тавсияларни, тасдиқлайдиган ҳужжатларнинг тўлиқ пакетини ўз ичига олади.

Активлар тўғри ва тўлиқ сақланишини таъминлаш мақсадида жамият моддий жавобгар шахслар билан моддий жавобгарлик шартномаларини имзолайди. Шартномада моддий жавобгар шахс мажбуриятлари, шартнома амал қилиш муддатлари ва ходимнинг паспорт маълумотлари келтирилади.

Бошқа ходимлар билан меҳнат шартномалари имзоланади. Ходимларни ишга олиш, активлар тўғри сақланиши қонунчилик ва жамият ички тартиб қоидалари асосида амалга оширилади. Жамиятда бухгалтерия ҳисобини юритиш бухгалтерия(ҳисоб) бўлимига юклатилган. Ташқи фойдалаувчилар учун молиявий ҳисоботларни тайёрлаш ҳисоб бўлимига юклатилган.

Молиявий хўжалик операциялар билан боғлиқ ҳужжатлар тегишли тартибда юритилган ва сақланмоқда.

Ички назорат тизими самарадорлигини баҳолаш учун жамият назорат муҳити куйидаги боскичлари таҳлил қилинди:

- бошқарув асосий тамойиллари;
- жамият ташкилий тузилмаси;
- ҳуқуқ ва мажбуриятлар тақсимланиши;
- ходимлар билан ишлаш;
- молиявий ва бошқарув ҳисоботларини тайёрлаш ва ишлаб чиқиш жараёнлари;

Ички аудит томонидан жамият ички назорат ва бухгалтерия ҳисоби тизими ҳолати текширилди. Текширув АВ томонидан 2007 йил 12-апрел №1673 сон билан рўйхатга олинган аудит стандарти асосида амалга оширилди. Бухгалтерия ҳисоби тизими ва ички назорат тизимлари ҳолатини баҳолаш учун куйидаги ишлар амалга оширилди:

- Бухгалтерия ҳисоби тизимига баҳо берилди;
- текшириш давомида шу нарса аниқландики барча хужалик операциялари раҳбариятнинг тегишли буйруқлар асосида амалга оширилади, шартнома, далолатнома буйруқ ва бошқа тегишли ҳужжатларда раҳбариятнинг имзолари мавжуд.
- хужалик операциялари бўйича даромад ва харажатлар қайси даврда амалга оширилган бўлса уша давр ҳисобида акс эттирилган
- хужалик операциялари тегишли ҳужжатлар асосида ҳисобда акс эттирилган, танлаб текширув утказилганда илова қилинган ҳужжатлар бўйича хатоликлар аниқланмади.

Юқоридагиларни инобатга олган ҳолда жамият бухгалтерия ҳисоби тизими ЎЗР қонунчилик талаблари доирасида амалга оширилганлиги ҳулосасига келиш мумкин.

3 ИҚТИСОДИЙ АҲВОЛ ТАҲЛИЛИ

Кўрсаткичлар	Йил охирига	Норма	Изоҳ
Тўлов қобилияти коэффициентлари	69.96	K>1,25	Тўловга лаёқатли
Ўз айланма маблағлари билан таъминланганлик коэффициентлари	0.99	K>0,2	Ўз айланма маблағлари билан таъминланган
Харажатлар рентабеллиги коэффициентлари	0.16	K>0,05	Харажатлар рентабелли
Активлар рентабеллиги коэффициентлари	0.12	K>0,05	Активлар рентабелли
Молиявий мустакиллик коэффициентлари	88.11	K>1	Молиявий мустакил
Асосий воситалар эскириш даражаси	0.72	K>0,5	Асосий воситаларнинг эскирганлик даражаси юқори

Аудитор хулосаси: Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг томонидан 2018 йил 14 декабрдаги 1013-сонли “Давлат иштирокидаги корхоналарнинг молиявий-иқтисодий ҳолати таҳлилини ўтказиш РЕГЛАМЕНТИ” асосида аниқланган кўрсаткичларга асосланган ҳолда Жамиятни молиявий ҳолатини барқарор(к группе "состоятельных") гуруҳига киритиш мумкин.

4 ХУЛОСА ВА ТАВСИЯЛАР

Ички аудит текширувининг мақсади жамият молиявий ҳисоботларининг қонунчилик талаблари доирасида эканлиги, ишончлилиги ҳақиқийлигини, шунингдек молиявий ҳисоботларнинг амалдаги ҳолатини баҳолаш ҳисобланади. Ўтказилган ички аудит текшируви аудит хулосасини бериш учун етарли бўлди деб ҳисоблайман.

«BIOKIMYO» акциядорлик жамиятининг 2021 йил 1 чорак якунлари бўйича молиявий ҳисоботи барча муҳимлилик жиҳатлари бўйича унинг молиявий ҳолатини ва молиявий-хўжалик фаолияти натижаларини ҳаққоний акс эттиради ва бухгалтерия ҳисоби тўғрисидаги қонун ҳужжатлари талабларига мувофиқ келади.

Аудиторлар

Холмирзаев А.А.

Баратов О.А.

